

Tajné výpravy freeeganů za

V odpadcích se většinou z donucení přehrabují lidé z okraje společnosti. **Několik mladých Čechů se ale inspirovalo v cizině a je to pro ně životní styl.** Obchody dennodenně vyhazují kvanta potravin, které podle takzvaných freeeganů ještě mohou posloužit svému účelu. **Přísun jídla zdarma má ale dva háčky.** Kromě toho, že se pro ně musíte vydat na dno popelnic, **není tak úplně legální.**

■ VERONIKA MÜLLEROVÁ

ČR | O půl jedenácté večer zeje supermarket na jednom z pražských sídlišť prázdnou. Poslední zákazníci dokončili večerní nákupy už více než před hodinou a i zaměstnanci dali pro dnešek práci vale. Zdaleka to ale neznamená, že obchod dnes už nemá co nabídnout. Někteří sem totiž právě v tuhle dobu míří vybírat, co si dají k večeři. Ovšem nikoli z regálů, ale ze zdejších popelnic.

Ríkají si freeegani a za jídlo neplatí. Berou si ho rovnou z kontejnerů a nedělají to kvůli nedostatku peněz nebo z hladu. Dělají to z přesvědčení, že svět plytvá.

„Mám tu nějakou zeleninu, ovoce a slunečnicový chleba, tak se podívej, jestli něco chceš,“ hlásí Honza, můj dnešní parták na bleskové freeganské výpravě za vyhozenými potravinami.

Ještě před několika minutami se s baterkou v puse nořil do kontejneru u zásobovacího vchodu supermarketu a pátral po čemkoli, co ještě vypadalo jakž takž lákavě. Teď třímá v rukou plnou dřevěnou přepravku a přemítá, co si ze svého dnešního úlovku navaří. S díky si beru zralé banány, za které bych ještě před pár hodinami u pokladny normálně zaplatila. Teď už jsou to odpadky.

V blízkosti obchodu se dlouho nezdržujeme. Nechceme budit pozornost a i to, že jsme čekali, až odejde poslední zaměstnanec, má prostý důvod. Aktivita freeeganů totiž nejsou tak úplně v souladu se zákonem. „Vybírání potravin a jiných věcí z kontejnerů u supermarketu a priori legální není, protože předmětný odpad je stále, a to až do jeho úplně

likvidace, objektem vlastnického práva. Dá se tedy říci, že bez souhlasu vlastníka odpadů dochází k zásahům do jeho vlastnických práv,“ vysvětluje Jiří Hartmann z advokátní kanceláře Hartmann, Jelínek, Fráňa a partneři.

V případě prokázání krádeže jako přestupku proti majetku hrozí pokuta až do výše 15 tisíc korun. „Pokud by jednáni pachatele vykazovalo znaky trestného činu, zejména, způsobil-li by tím vlastníkově odpadů škodu převyšující 5 tisíc korun, hrozilo by mu i odnětí svobody,“ varuje právník.

„Je to koníček. Někdo hledá poklady, já jídlo“

Do freeegana Honzy byste na první pohled rozhodně neřekli, že se přehrabuje v odpadcích. Věnuje se řemeslné práci a žije si také jako grafik. Stejně jako ostatní freeegani si nepřál zveřejnit celé své jméno, stejně tak jako konkrétní místo v Praze, kam se pravidelně vydává s baterkou a přepravkou. Svou lednici zásobuje potravinami z kontejnerů teprve půl roku. Dostal se k tomu prostřednictvím kamarádů, kteří s obyčnými vozy cestují po Evropě, kde je freeeganství rozšířenější než v Česku.

„Každý k tomu má asi své vlastní hnutí. Silně mi vadí, jak se plytvá potravinami a samozřejmě je to i finanční úspora,“ říká třicátník, který tak měsíčně za jídlo ušetří několik tisíc korun. Bývá období, kdy nechodí nakupovat téměř vůbec, a pak zase naopak, kdy noční výpravy za jídlem klidně oželí. Přehrabování se v odpadu je pro něj koníček spojený s

Lov potravin

Freeegan Honza si z noční výpravy k pražskému supermarketu odnesl banány, chleba, pomeranče, lilek, mátu, papriku i ředkvičky. Vše zdarma, ale z popelnice.

FOTO | PETR TOPIČ

určitým životním stylem. „Někdo chodí třeba hledat poklady s detektorem kovu a já to mám vlastně podobně s potravinami,“ říká s úsměvem Honza, který mezi pražskými freeegany patří k těm umírněným. Nepřelézá kvůli úlovku ploty, ani nestříhá řetězy se zámky. I k takovým metodám totiž někdy lovci jídla zadarmo sáhnou, zvláště pak v cizině.

Přesto si ze začátku na nedostatek

adrenalinu nemohl stěžovat. U popelnic se střetával s partičkami, které si na „svě“ zásobárny jídla činily výhradní nároky. „Starousedlíci, kteří už na jedno místo chodí dlouho, získali pocit, že kontejnery jsou jejich. Párkrát jsme se málem poprali, ale říkal jsem jim: Kluci, přece se nebudeme rvát kvůli odpadkům! A tak jsme se časem začali v rámci jakýchsi dobrých vztahů dělit,“ vypráví.

Jídlem z popelnice

Vybírat kontejnery u hypermarketů, které mají otevřeno nonstop, také může být poměrně konfliktní záležitost. Hlídači totiž nevidí rádi, když se někdo motá kolem popelnic. Mají ho automaticky za narkomana nebo bezdomovce.

Předsudky do jisté míry panují na obou stranách. „Spousta lidí má problém s tím vzít si něco z popelnice, protože už je to zkrátka jednou vyhozené, tudíž to musí zapáchat a být špinavé,“ říká Honza. Realita je ale podle něj jiná. Jednotlivé druhy potravin, jako je například pečivo, totiž končí v odpadu odděleně v plastových pytlích, a jídlo by tak mělo být nezávadné.

Tedy alespoň většinou. „Hodně se to liší podle toho, jací zaměstnanci mají zrovna směnu. Samozřejmě vědí, že lidé si pro jídlo chodí, a někteří jim to zkrátka nepřejí. Takže třeba schválně pytle roztrhají a obsah vysypou volně do popelnice,“ líčí Honza.

„Jednou si prodáváci schovali u popelnice nějaké dortíky z pultu lahůdek. Jenže kluci je objevili a zabavili. Lidé z obchodu samozřejmě naštvale, že jim někdo, kdo vybírá popelnice, spořádal laskonky. Jako odvetu tak obsah kontejneru prosypávali práškem na praní. Jídlo tak naprosto znehodnotili,“ vypráví mladý freegan.

Honza tvrdí, že kromě finanční úspory a uspokojivého pocitu, že požitelné jídlo nepřišlo nazmar, přináší vybírání popelnice ještě jednu přidanou hodnotu –

pestrý jídelníček. „Když jsem chodil pravidelně nakupovat, měl jsem stejný sklon jako většina lidí, že jsem si něco oblíbil a kupoval si pořád to samé. Kdežto takhle nacházím věci, které bych si sám třeba ani nikdy nekoupil, například drahé kozí sýry z Francie,“ říká. Stejně tak se dostává k rozličným exotickým druhům zeleniny a ovoce, které jako vegetarián zvlášť oceňuje.

Díky tomu, že nikdy neví, co si z nočního výletu k supermarketu přinese

„Lidé si obvykle vymyslí jídlo a podle toho nakoupí. Já to mám obráceně. Najdu různé suroviny a pak přemýšlím, co z nich uvařím.“

domů, se kompletně změnila Honzova stravovací návyky. Nejen, že mnohem častěji vaří, ale především vaří jinak. „Obvykle si lidé vymyslí, co si připraví, a podle toho pak nakoupí. Já to mám přesně obráceně. Najdu různé suroviny a až pak přemýšlím, co z nich uvařím. Takže zkouším kombinovat různé chutě, což mě moc baví,“ říká.

Někdy je ale nadílka v popelnici tak monotematická, že je na ni veškerá fantazie krátká. Jako třeba, když našel tolik hermelínů, že všechny ani nemohl sníst, a tak si je naložil do oleje. Když se pak za tři dny k supermarketu vrátil, v kontejneru na něj čekaly sklenice nakládá-

ných hermelínů. „Ty už jsem si opravdu nebral,“ směje se Honza.

Sám přiznává, že zpočátku si jídla bral víc, než ve skutečnosti potřeboval. „Snažil jsem se obdarovávat i kamarády, ale je pravda, že jsem i tak trochu hamounil. Svádělo to k tomu, protože jídla najdete mraky. Když jsem třeba našel výborné jogurty ve skle, tak jsem si jich vzal rovnou třicet a pak jsem je musel rozdat známým.“

Zkušený freegani už vědí, kdy je pro

Proč obchody vyhazují požitelné jídlo?

„Musíme postupovat v souladu s legislativou, která nám přikazuje, jak nakládat s potravinami, které už nejsou prodejné. To znamená, že pokud má rohlík trvanlivost jeden den, tak ho druhý den zákazníkovi nabídnout nemůžeme. Nemůžeme ho odevzdat ani potravinové bance nebo potřebným, protože se jedná o takzvané čerstvé zboží, které není k tomuto účelu vhodné. S čerstvými potravinami tedy podle zákona nemůžeme udělat nic jiného, než je zlikvidovat. Co se týče zabezpečování kontejnerů, máme své vlastní interní směrnice, kterými se řídíme.“

Dagmar Krausová
mluvčí společnosti Albert

doslova módní záležitost. Na sociálních sítích se tak dá najít spousta proseb začínajících freeganů o zasvěcení zkušenějším „vybíračem“. I Honzu na internetu oslovují zvědavci, kteří by rádi věděli, jak na to. Přitom podle něj stačí jediné – překonat stud a ponořit se.

Vždy je to ale risk, jak upozorňuje toxikolog Jaroslav Zikmund z Nemocnice Na Bulovce. „Je potřeba si uvědomit, že v případě potravin v popelnicích nejsou vůbec dodržovány skladovací podmínky. Navíc, pokud je potravina kontaminována jinou potravinou, může dojít takřka k čemukoliv. Do takového jídla se mohou dostat škůdci nebo houby a plísně. Každá z plísní navíc produkuje své vlastní exkrementy a některé mohou být poměrně nebezpečné,“ varuje lékař.

Pečivo

„Zatímco balený chléb se může zapařit a rychleji zplesnivět, nebalené pečivo bývá zpravidla čerstvější, mnohdy upečené, nebo spíše rozpečené, ještě též den. Díky tomu, že se vyhazuje v igelitových pytlích a nepovaluje se volně v kontejneru, se není třeba bát znečištění.“

Bylinky

„Zvláště na jaře se v popelnicích často objevují nejrůznější druhy bylinek v květináčích. I když působí ovadle, dají se často zachránit a dále pěstovat.“

Zelenina a ovoce

„Určitě bývá z hlediska hygieny lepší zaměřit se na plody, které se dají oloupat, jako třeba banány.“

Květiny

„Stejně jako při běžném nákupu, i při freeganské výpravě si můžete udělat radost kyticí gerber nebo třeba růží. Mezi vyhozenými potravinami se často objevují pugéty, které mohou ještě ve váze udělat hodně parády.“

Výbava

„Praktické je vyrazit ke kontejnerům s malou baterkou a také s omyvatelným či plastovým vakem na záda. Není ideální se s úlovky producírovat na ulici tak, aby je každý viděl, i když už bývá pozdě večer. Dobré je vybavit se také rukavicemi, protože některé obaly potravin bývají upatlané.“ **Zdroj: freeganská komunita**

